

Høring om geografiske domenenavn

Innhold

1. Sammendrag	1
2. Bakgrunn for høringen	2
3. Dagens regelverk	3
4. Modeller for forvaltning av geografiske navn	4
5. Forslag til valg av modell	8
6. Forslag til regler for registrering av geografiske navn.....	10
7. Tilbakemeldinger.....	11
Ordforklaringer.....	12

PT, Post- og teletilsynet, er et frittstående forvaltningsorgan under Samferdselsdepartementet, som skal regulere og overvåke post- og telekommunikasjonssektoren i Norge.

NORID, norsk registreringstjeneste for Internett domenenavn, er en del av UNINETT. NORID administrerer toppnivådomenet .no i forståelse med Post- og teletilsynet.

1. Sammendrag

1.1 Bakgrunn for høringen

Flere kommuner og fylkeskommuner har meldt ønske om å overta geografiske domenenavnen for å opprette lokale webportaler. I dag er slike navn åpne for alle, og utgjør *det geografiske navnetreet*. Med utgangspunkt i slike innspill, har Post- og teletilsynet (PT) og NORID vurdert alternative bruksmåter for geografiske domenenavn. Dette har resultert i et forslag til retningslinjer for slike navn, som nå legges ut til høring.

1.2 Dagens regelverk

Dagens regelverk reserverer en rekke domenenavn for bruk i det geografiske navnetreet. Disse navnene administreres av NORID i henhold til navnepolitikken for .no-domenet. De er åpne, slik at søkere kan registrere *underdomener* under stedsnavnet de tilhører. Hensikten er å gi søkeren mulighet til å signalisere en geografisk tilhørighet. Registrering i det geografiske navnetreet er også et alternativ hvis et domene direkte under .no ikke er tilgjengelig.

1.3 Alternative modeller

Det finnes flere alternative modeller for forvaltningen av geografiske domenenavn. Modellene tar hensyn til to viktige dimensjoner i domenenavnsforvaltningen:

- Den praktiske administrasjonen av de geografiske domenenene
- Navnepolitikken for de geografiske domenenene

Administrasjonen kan enten utføres *sentralisert* hos én enhet, eller *desentralisert* slik at lokale enheter administrerer de geografiske domenenene.

I likhet med administrasjonen kan også navnepolitikken enten *settes sentralt*, eller *desentraliseres* slik at hvert domene har sin egen politikk.

1.4 Hensyn

Modellene med *sentralisert navnepolitikk* prioriterer hensynet til likebehandling foran hensynet til lokalt selvstyre. I tillegg gjør disse modellene det mulig å sikre at de geografiske domenenene fortsatt blir åpne for alle som ønsker en geografisk tilhørighet i form av underdomener.

Modellene med *desentralisert navnepolitikk* prioriterer hensynet til lokalt selvstyre foran hensynet til likebehandling. En desentralisert navnepolitikk vil åpne for at de geografiske domenenene ikke lenger er åpent tilgjengelige i form av underdomener. Hvis navnepolitikken fastsettes lokalt, kan enkelte enheter bestemme seg for en navnepolitikk som ikke tillater registrering av underdomener under det geografiske området. Dette fratår søkerne muligheten til å vise tilhørighet gjennom domenenavnet. En slik politikk vil dessuten redusere det tilgjengelige navnerommet.

1.5 Behov for endring

Innspillene vi har mottatt har pekt på behovet for at lokale enheter skal kunne opprette websider for de geografiske domene. Det er ikke uttrykt ønske om at domenenene og deres

navnepolitikk skal styres lokalt. Siden ingen av aktørene ser ut til å ha et ønske om å drive registrering av underdomener, vil en tildeling av geografiske domener til lokale aktører trolig føre til at de fleste geografiske domene blir lukket, gitt at lokale aktører bestemmer navnepolitikken.

1.6 Anbefaling

Erfaringer fra blant annet Danmark og fra administrering av .com-domenet, viser at det er viktig å ha et navnerom som er større enn det som er tilgjengelig direkte under .no-domenet. For å sikre at de geografiske domene holdes tilgjengelige, anbefaler PT og NORID at navnepolitikken fortsatt bør fastsettes sentralt. Vi anbefaler også at domene administreres sentralt slik at likebehandling sikres. Behovet for webportaler tilknyttet domenet dekkes ved at en lokal, representativ enhet kan registrere det reserverte domenet www.geografisknavn.no, og knytte en webportal til denne adressen. For å sikre at den lokale enheten favner alle interessegrupper i området, foreslår vi at bare offentlige etater kan registrere det reserverte underdomenet www.

Post- og teletilsynet og NORID anbefaler:

- De geografiske navnene beholdes i det geografiske navnetreet
- Navnetreet administreres av NORID, som behandler søknader om registrering av underdomener (f. eks. hansen-as.oslo.no)
- Navnepolitikken for .no-domenet skal fortsatt gjelde for det geografiske navnetreet (5 domener per organisasjon under geografiske domener de har tilknytning til)
- Kommuner og fylkeskommuner får registrere underdomenet www under de geografiske navnene og kan sette opp webportal på denne adressen (f. eks. www.oslo.no)

1.7 Kommentarer

Vi ber om kommentarer til alle sider ved forslaget, og spesielt til de forutsetningene vi har lagt til grunn.

Kommentarfristen er **10. januar 2002**.

2. Bakgrunn for høringen

Høringen er en oppfølging av den liberaliseringen som startet i mai 2000, da registrering av generelle navn ble tillatt. Prosessen ble videreført i februar 2001, da det ble tillatt å registrere inntil 15 domenenavn per organisasjon. Samtidig ble kravet til dokumentasjon av tilknytning til domenenavnet fjernet. Under høringen den gang kom det synspunkter om administrering av de geografiske navnene under .no-domenet. Internett-samfunnet, dvs. det offentlige, sluttbrukerne og andre aktører, ønsket en revurdering av dagens retningslinjer. For ikke å forsinke liberaliseringen, valgte imidlertid Post- og teletilsynet (PT) og NORID å behandle dette spørsmålet separat.

Vi har også mottatt innspill om geografiske navn etter at høringen ble avsluttet, noe som ytterligere har understreket behovet for en revurdering av disse retningslinjene. De fleste innspillene kommer fra kommuner og fylkeskommuner. Disse aktørene ønsker at de geografiske navnene skal kunne registreres og brukes av en lokal representant, for eksempel kommunen eller næringsforeningen, i stedet for at navnet brukes i det geografiske navnetreet som i dag. Ingen av disse aktørene har nevnt registrering av underdomener under det geografiske domenet.

Med utgangspunkt i innspillene har PT og NORID i fellesskap vurdert alternative bruksmåter for geografiske navn. I prosessen har det blitt lagt vekt på signalene fra internett-samfunnet, blant annet gjennom Norpol (NORIDs politikkråd). Prosessen har resultert i dette forslaget til retningslinjer for de geografiske navnene.

Problemstillingen åpner for muligheten til gjennomgripende endringer i gjeldende navnepolitikk, og det er av avgjørende betydning at flest mulig får en mulighet til å komme med innspill i denne endringsprosessen. Forslaget er derfor lagt ut på høring fra 10. november 2001.

Når høringsresultatet er ferdigbehandlet, vil Norpol uttale seg om eventuelle endringer i forslaget til retningslinjer. Det endelige forslaget vil bli oversendt Samferdselsdepartementet for gjennomgang og godkjenning.

Bakgrunnen for høringen er:

- Oppfølging av liberaliseringsprosessen
- Ønske fra aktørene om en revurdering av dagens retningslinjer for geografiske navn

3. Dagens regelverk

3.1 Det geografiske navnetreet

3.1.1 “Forbudslisten” og navnepolitikken vedlegg A

Enkelte domenenavn kan i dag ikke registreres. De står på den såkalte “forbudslisten”, jf. pkt. 3.2 og vedlegg A i navnepolitikken for domenenavn, <http://www.norid.no>. En rekke av disse er geografiske navn. Bakgrunnen er at de var ment å bli en del av det såkalte geografiske navnetreet, jf. pkt. 4.1 og vedlegg B.

3.1.2 Geografiske navn som underdomener og navnepolitikken vedlegg B

I det geografiske navnetreet er en del av de reserverte stedsnavnene registrert av NORID og åpnet, slik at søkere kan registrere underdomener under stedsnavnet der de hører hjemme. Disse domenenavnene får formen domenenavn.stedsnavn.no, for eksempel kakebua.oslo.no. Hensikten er å gi søkeren mulighet til å signalisere en geografisk tilhørighet. Navnetreet gir også et alternativ til et rent .no-domene, noe som er aktuelt hvis førsteønsket allerede er opptatt, for eksempel hvis kakebua.no allerede er registrert.

3.2 Gjeldende regelverk for de geografiske navnene

3.2.1 Navnepolitikken pkt. 4.1 og 5.2, samt vedlegg A og B

Dagens regelverk for de geografiske navnene er gitt i navnepolitikken pkt. 4.1 og 5.2, og vedleggene A og B, se <http://www.norid.no>. Her går det frem hvilke krav som stilles til en registrering innen navnetreet.

Vedlegg A lister opp hvilke navn som er *reservert* for det geografiske navnetreet. Vedlegg B angir hvilke

navn som til enhver tid er *innlemmet* i det geografiske navnetreet.

3.2.2 Krav til registrering av domenenavn i det geografiske navnetreet

For å registrere domenenavn i det geografiske navnetreet, må søkeren oppfylle samme krav som ved registrering direkte under .no-domenet, og dessuten ha en geografisk tilknytning til det aktuelle området. En søker kan registrere 5 domenenavn under hvert geografiske domene organisasjonen tilhører. Det er ingen krav om dokumentasjon av tilknytning til navnet, men søker er ansvarlig for at registreringen av domenenavnet ikke er i strid med norsk lov eller tredjemanns rettigheter.

3.2.3 Spesielt om vedlegg A

Det er for tiden reservert 949 geografiske navn i vedlegg A. Dette inkluderer alternative transskripsjoner (bronnøy, broennoey), ulike skrivemåter (trondheim, trondhem), og ulike målformer og språk (karasjok, karasjohka). Av disse er 108 navn i dag innlemmet i det geografiske navnetreet.

3.2.4 Spesielt om vedlegg B

- 800 domener er i dag registrert direkte under det geografiske navnetreet
- 1200 domener er registrert under kategori-domenene for grunnskolen (som igjen ligger under det geografiske navnetreet). Eksempelvis stathelle-barneskole.gs.tm.no.
- Totalt er det registrert rundt 2000 domener under det geografiske navnetreet.
- Registrering i det geografiske navnetreet skjer med andre ord allerede, men er mindre brukt enn direkte registrering under .no-domenet.

4. Modeller for forvaltning av geografiske navn

4.1 Oversikt over aktuelle modeller

Modeller for forvaltningen av de geografiske domenenavnene har to viktige dimensjoner:

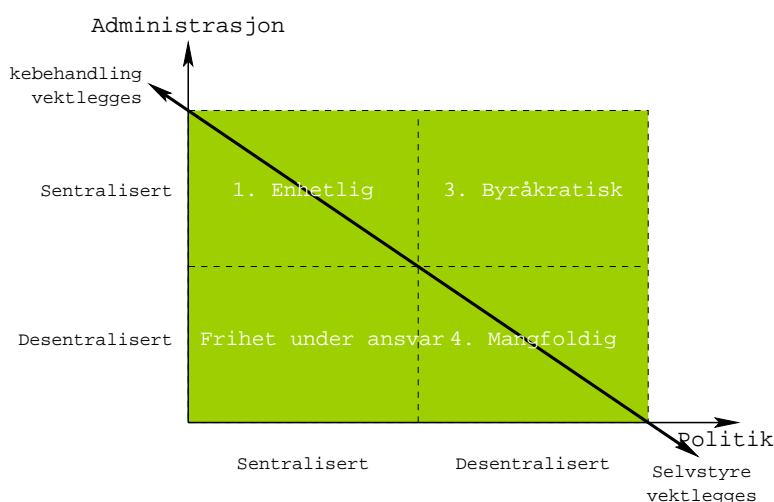
Den ene er *den praktiske administrasjonen* av domeneene, det vil si mottak og behandling av søknader om registrering, og vedlikehold av informasjon knyttet til registrerte underdomener. Administrasjonsoppgaven kan *sentraliseres* hos en gitt enhet, eller den kan *desentraliseres* slik at ulike enheter administrerer ulike geografiske domener.

Den andre dimensjonen som er relevant, er *navnepolitikken*. Politikken kan enten være *satt sentralt*, eller den kan *desentraliseres* slik at hvert domene har sin egen politikk.

Ut fra disse to dimensjonene kan det tenkes fire forvaltningsmodeller:

- Modell 1: Enhetlig
- Modell 2: Frihet under ansvar
- Modell 3: Byråkratisk
- Modell 4: Mangfoldig

I dag er administrasjonen av de geografiske domenenavnene lagt opp etter modell 1.

Figur 1: Modeller for forvaltning av geografiske domenenavn

4.2 Sentralisert navnepolitikk, modell 1 og 2

Til venstre i figuren ligger modellene med sentralisert navnepolitikk. Disse modellene prioriterer hensynet til likebehandling foran hensynet til lokalt selvstyre. I tillegg gjør de det mulig å sikre at de geografiske domeneene fortsatt kan holdes tilgjengelige for hvem som helst som ønsker å markere en geografisk tilhørighet i domenenavnet.

Fordeler med sentralisert navnepolitikk

En sentralt fastsatt navnepolitikk vil være lik for alle de geografiske domeneene. På den måten kan de grunnleggende forutsetningene for registrering under .no-domenet (tekniske krav, søkers ansvar ved registrering etc.) opprettholdes også under de geografiske domeneene. Når navnepolitikken settes sentralt, kan det fastsettes at *alle* de geografiske domeneene skal holdes åpne for registrering av underdomener. Dermed vil de bli tilgjengelige både som en ressurs for søkere som føler en tilknytning til området (lokale bedrifter, foreninger etc.) og som et alternativ til .no-domenet hvis navnet det søkes om allerede er registrert av andre. Denne ordningen sikrer dermed muligheten til å bruke det geografiske navnetreet som en utvidelse av navnerommet.

Ulemper med sentralisert navnepolitikk

Modellene tar ikke hensyn til at det kan finnes grunner til å la ulike områder avvike fra hverandre. Den sentraliserte politikken krever at de geografiske domeneene i stor grad behandles likt, noe som ikke gir rom for å utvikle særordninger som er tilpasset egenarten til et område.

4.2.1 Modell 1: Enhetlig

Denne modellen innebærer at de geografiske navnene både *administreres sentralt* og har en *navnepolitikk som settes sentralt*. Den enhetlige modellen legger vekt på to prinsipper: at de geografiske domeneene skal være tilgjengelige som en ressurs for en størst mulig gruppe, og at alle søkere skal behandles likt.

Fordeler med modell 1

Kombinasjonen av sentral administrasjon og en sentralisert navnepolitikk legger til rette for konsistent saksbehandling. Alle søknader behandles etter de

samme reglene, og alle søkere opplever lik behandlingstid, like priser og like saksbehandlingsrutiner uavhengig av hvilket geografisk domene det skal registreres under. Det er enkelt å søke om registrering under flere domener for dem som ønsker det, og å holde seg oppdatert om gjeldende regler og prosedyrer siden disse administreres samlet. I tillegg er det enkelt for registrarene, dvs. de instansene som er autorisert til å operere på vegne av søkerne, å ha et felles system og én prisstruktur som gjelder alle de geografiske domene. Kombinasjonen av en sentral håndtering og en sentralisert navnepolitikk gjør det også mulig å ha en felles klageordning for alle geografiske domener.

Ulemper med modell 1

Ulempen med sentral håndtering er at den ikke uten videre tillater at selve domenenavnet utnyttes lokalt i form av web- og epostadresser. Lokale enheter rundt i landet kan ha større ressurser og bedre lokalkunnskap enn en sentral enhet med hensyn til utvikling av de geografiske domene. I en enhetlig modell vil de lokale ressursene ikke bli utnyttet fullt ut.

Erfaring med modell 1

Dette er den modellen som brukes for det geografiske navnetreet i dag. Administreringen foregår sentralt av NORID, som behandler alle søknader om registrering under de geografiske domene etter en enhetlig navnepolitikk. Geografiske navn er enten en del av det sentrale navnetreet, eller de er reservert for bruk i navnetreet. Domenenavnene i navnetreet er åpne for alle søkere som vil signalisere tilhørighet til området, og selv om dette navnetreet ikke brukes like ofte som .no-domenet, utgjør det en verdifull tilleggsressurs for det norske internettssamfunnet.

Signalene fra kommuner og fylkeskommuner tyder likevel på at de finner dagens modell noe restriktiv, og at de ønsker en modell som gir dem muligheten til å overta de geografiske domenenavnene for å utvikle webportaler spesielt for sitt område.

4.2.2 Modell 2: Frihet under ansvar

Denne modellen innebærer at navnepolitikken fastsettes sentralt, men at den praktiske håndteringen av de geografiske navnene er desentralisert. De geografiske domenenavnene deles ut til en lokal enhet, gjerne en som representerer det aktuelle området, som deretter administrerer dem i tråd med den sentralt fastsatte navnepolitikken. Hvis en lokal enhet ikke følger navnepolitikken, kan administrering av det aktuelle domenet overføres til en annen enhet.

“Frihet under ansvar”-modellen legger vekt på at de geografiske domene skal være tilgjengelige som en ressurs for en størst mulig gruppe, og veier likebehandling opp mot at navneressursen kan utnyttes best mulig av lokalsamfunnet.

Fordeler med modell 2

Lokal håndtering gjør det enklere å tilpasse bruken til lokale forhold, både for enheten som administrerer domenenavnet og organisasjoner som ønsker å bruke det. I tillegg blir det enkelt å utnytte domenet lokalt i web- og epostadresser.

For å sikre at de geografiske domene skal være tilgjengelige for en størst mulig gruppe, fastsettes navnepolitikken sentralt også i denne modellen. Den desentraliserte håndteringen åpner likevel for å tillate en viss grad av lokalt selvstyre. Forutsetningen er at den sentrale politikken fastsetter *basiskrav* som må følges for alle domene, men ellers åpner for lokale variasjoner. Jo større grad av lokalt selvstyre som tillates, jo mer kan de lokale enhetene selv utvikle de geografiske domene som en lokal ressurs.

Ulemper med modell 2

Graden av styring fra den sentrale navnepolitikken vil gi ulik prioritering mellom likhetsprinsippet og det lokale selvstyre. Ulempen med stor grad av selvstyre er at det vil føre til ulik politikk for de geografiske domene.

Med en desentralisert administrasjon vil det kunne oppstå ulik behandlingstid og kanskje ulike priser mellom de geografiske domene. En desentralisert håndtering kombinert med en sentralisert navnepolitikk gjør det vanskelig å ha en felles klageordning for søknadsbehandlingen under domene, og spesielt i en modell med utstrakt selvstyre.

“Frihet under ansvar”-modellen krever også at det settes av ressurser til å kontrollere at enhetene faktisk forholder seg til den navnepolitikken som er valgt. Det må finnes retningslinjer for å trekke tilbake et domene hvis den administrative enheten ikke følger politikken, eller ikke har nok ressurser til å administrere domenet. En slik ordning kan være problematisk å håndheve, da avgjørelser må baseres på skjønn. Med en lokalt tilpasset navnepolitikk må det også avklares om eller i hvor stor grad en ny administrator må følge opp politikken til den forrige administratoren hvis det geografiske domenet redelegges til en ny lokal enhet.

Erfaring med modell 2

Denne modellen har vært brukt for kategoridomenet idrett.no, som en tid var administrert av Norges Idrettsforbund. Politikken ble satt sentralt av NORID med svært liten grad av selvstyre for idrettsforbundet. Da idrettsforbundet ikke hadde ressurser til å administrere domenet, ble det trukket tilbake og plassert under sentral administrasjon.

4.3 Desentralisert navnepolitikk, modell 3 og 4

Til høyre i figuren ligger modellene med desentralisert navnepolitikk. Disse modellene prioriterer hensynet til lokalt selvstyre foran hensynet til likebehandling.

Fordeler med desentralisert navnepolitikk

En lokal navnepolitikk for hvert enkelt geografiske domene kan ta hensyn til lokale særpreg og dermed legge til rette for at lokale ressurser kan utnyttes best mulig. For eksempel kan et område med mange lokale bedrifter ønske en navnepolitikk som prioriterer disse fremfor andre søkere. På de fleste områder i forvaltningen er lokale enheter tillagt stor selvbestemmelsesrett, og tilsvarende argumenter kan også være aktuelle for forvaltning av de geografiske domenenavnene. Slike argumenter gjelder særlig hvis den lokale enheten som setter navnepolitikken også forvalter andre lokale ressurser. Dette vil for eksempel gjelde for en kommune.

Ulemper med desentralisert navnepolitikk

Problemet med en desentralisert navnepolitikk er at det bryter med likhetsprinsippet og at den ikke kan garantere at grunnleggende prinsipper for registrering av navn under .no-domenet vil gjelde også for de geografiske domenenene. En desentralisert navnepolitikk vil heller ikke garantere for at de geografiske domenenene er tilgjengelige for allmennheten i form av underdomener. Med en lokal navnepolitikk kan enkelte enheter bestemme at det ikke er tillatt å registrere underdomener under det geografiske området. Dette vil frata søkerne muligheten til å vise tilhørighet gjennom domenenavnet. En slik politikk vil også redusere det tilgjengelige navnerommet.

4.3.1 Modell 3: Byråkratisk

Denne modellen innebærer at de geografiske navnene *administreres sentralt*, men under en *desentralisert navnepolitikk*, dvs. en navnepolitikk som fastsettes lokalt for hvert enkelt domene. Byrå-

kratimodellen setter hensynet til selvstyre for lokalsamfunnet foran likebehandling.

Fordeler med modell 3

Fordelen med en kombinasjon av sentralisert håndtering og desentralisert politikk er at navnepolitikken blir tilpasset lokalområdet uten at lokale enheter må bruke ressurser på å administrere domenet.

Ulemper med modell 3

Ved at enheten som setter navnepolitikken ikke har kompetanse med hensyn til praktisk administrasjon av et domene, er det fare for at domener kan få en navnepolitikk som ikke er praktisk gjennomførbar. Kombinasjonen av en sentralisert administrasjon og en desentralisert navnepolitikk forutsetter også en relativt stor og byråkratisk sentral enhet som kan administrere et utall ulike navnepolitikker. Behovet for manuell vurdering vil variere for ulike navnepolitikker, og noen domener vil dermed være dyrere å administrere enn andre. En sentral enhet vil vanskelig kunne identifisere og fastsette forskjellige kostnader avhengig av politikken for domenet. I praksis vil dermed søkere under domener med automatisert politikk ende opp med å subsidiere søknadsbehandlingen under domener med en mer manuell politikk. Dette vil også føre til forskjellige behandlingstider mellom de geografiske domenenene.

Det er i det hele tatt få fordeler ved en sentralisert administrasjon hvis det først er valgt en desentralisert navnepolitikk.

Erfaring med modell 3

En variant av denne modellen er i bruk for kategoridomenene mil.no og kommune.no, hvor navnepolitikken settes av henholdsvis Forsvarets Tele- og Datatjeneste og Kommunenes sentralforbund i samarbeid med NORID. Dette fungerer fordi NORID som sentral administrasjon samarbeider med de lokale enhetene som setter navnepolitikken (FTD og KS). Dette sikrer at politikken er praktisk gjennomførbar og ikke avviker for mye fra politikken for resten av .no-domenet. Det vil imidlertid ikke være praktisk mulig å gjennomføre et slikt samarbeid for alle de 800–900 geografiske domenenene som finnes.

For å minske byråkratiet hos sentraladministrasjonen, er NORIDs oppgaver med søknader til mil.no og kommune.no begrenset til søknadsmottak og sjekk av at alle basisopplysninger foreligger. Forsvarets Tele- og Datatjeneste og Kommunenes sentralforbund avgjør så om søknaden oppfyller den lokale navnepolitikken. I så fall registrerer NORID

domenenavnet. Selv en slik forenklet behandling i sentraladministrasjonen viser seg å kreve mye ressurser i forhold til for eksempel behandlingen av søknader direkte under .no-domenet, og ordningen vurderes avvirket i nær fremtid. I så fall vil den lokale enheten få ansvaret både for administrasjon og selve navnepolitikken (modell 4: mangfoldig).

4.3.2 Modell 4: Mangfoldig

Denne modellen innebærer at både *navnepolitikken* og *den praktiske håndteringen* av de geografiske navnene er *desentralisert*. De geografiske domene-navnene deles ut til en lokal enhet, gjerne en som representerer det aktuelle området, som deretter selv utarbeider navnepolitikken og administrerer domenet. Modellen setter hensynet til selvstyre foran likebehandling.

Fordeler med modell 4

Kombinasjonen av en desentralisert navnepolitikk og en desentralisert administrasjon tillater store variasjoner fra domene til domene. Hver enkelt administrasjon kan skreddersys i forhold til den navnepolitikken som er valgt for domenet. På den måten utnyttes lokale ressurser mest mulig effektivt. I tillegg kan lokale enheter legge mer ressurser i utviklingen av domenet og dermed bidra til større verdiskapning knyttet til de geografiske domene. Siden både navnepolitikken og administrasjonen fastsettes lokalt, kan man utnytte nærheten til organisasjonene som ønsker å bruke domenet slik at politikk og rutiner er best mulig tilpasset lokale behov. I tillegg gjør en desentralisert administrasjon at det blir enkelt å utnytte selve domenenavnet lokalt i web- og epostadresser.

Ulemper med modell 4

Som i byråkratimodellen, vil priser og behandlingstid variere fra domene til domene. I motsetning til byråkratimodellen, gjør denne modellen det likevel enkelt å sette pris i forhold til inntekt slik at ikke noen søkere subsidierer de som har en dyrere politikk.

Den største ulempen med denne modellen er de ulempene som generelt er knyttet til det å ha en desentralisert navnepolitikk. Søkere vil oppleve forskjellig politikk for de ulike geografiske domene, og enkelte domener vil ikke lenger være tilgjengelige for allmennheten i form av underdomener, for eksempel fordi den lokale enheten ikke er interessert i å sette opp et registreringsapparat. Modellen gjør det også vanskelig å ha en felles klageordning for søknadsbehandlingen under domene. Klager må da behandles lokalt ut fra den navnepolitikken som er valgt for domenet.

Erfaring med modell 4

Denne modellen er i prinsippet dagens modell for registrering av et *vanlig* domenenavn. Navnet blir da administrert av den nye innehaveren, som også står fritt til selv å velge en navnepolitikk for domenet. I de fleste tilfellene velger innehaveren en restriktiv politikk der domenet bare brukes til registrering av underdomener for internt bruk (navngiving av maskiner etc.). I enkelte tilfeller har innehaveren likevel valgt å åpne domenet for registrering av underdomener for andre.

Et eksempel på *kategoridomener* som forvaltes etter denne modellen er dep.no og stat.no. Disse domene administreres av Statens forvaltningstjeneste (FT), som også setter navnepolitikken for domene. Siden navnepolitikken settes lokalt kan denne tilpasses organisasjonsmønsteret til målgruppene. For dep.no er dette Statsministerens kontor, departementene med underliggende etater, og direktorater som er tilknyttet Statens tverrsektorielle nett. For stat.no er målgruppen fylkesmanns-embetene med underliggende kontorer, og Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Den nære tilknytningen mellom administratorenheten (FT) og målgruppene forenkler kontrollen med at de som søker om domenenavn faktisk er en del av målgruppen. Det har ikke vært problemer knyttet til at dep.no og stat.no er fullstendig overlatt til en annen administrator enn den sentrale (NORID).

5. Forslag til valg av modell

5.1 Anbefaling av modell

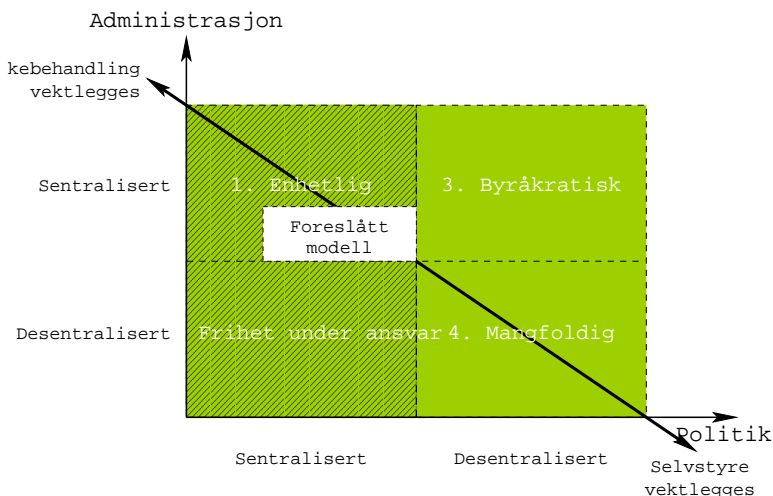
De signalene PT og NORID har mottatt, tyder på at en rekke aktører ønsker en modell som legger til rette for at de geografiske navnene skal kunne registreres og brukes av en lokal representant, for eksempel kommunen eller næringsforeningen. Spesielt mange ønsker mulighet for å opprette webportaler knyttet til de geografiske domenenavnene. Ingen av innspillene fra aktørene har så langt nevnt noe ønske om å tillate registrering av underdomener under det geografiske domenet de eventuelt overtar. Det er heller ingen som har nevnt at dagens navnepolitikk for det geografiske domenet bør endres.

Siden ingen av aktørene ser ut til å ønske å drive registrering av underdomener, kan en utdeling av de geografiske domeneene til lokale aktører føre til at de fleste av dem blir lukket hvis man velger en modell med desentralisert navnepolitikk. Selv om det geografiske navnetreet hittil har vært mindre populært enn selve .no-domenet, ser PT og NORID det som uheldig at denne muligheten faller bort. Erfaringer fra både Danmark og fra .com-domenet viser at det er verdifullt å ha et navnerom som er større enn det som er tilgjengelig direkte under .no, blant annet for å sikre at ikke alle aktuelle ord under det samlede .no-domenet er registrert, slik tilfellet har vært for .com.

For å sikre tilgjengeligheten til de geografiske domeneene, anbefaler PT og NORID at navnepolitikken fortsatt bør settes sentralt.

Dette gir to aktuelle modeller: *den enhetlige modellen* (dagens modell, modell 1) og *“frihet under ansvar”-modellen* (modell 2). Under begge disse modellene kan man sikre at de geografiske navnene holdes åpne for registrering av underdomener, og at et visst minimum av likebehandling opprettholdes. “Frihet under ansvar”-modellen åpner for noe mer lokalt selvstyre i forhold til navnepolitikken, med de fordeler og ulemper det kan ha, spesielt i forhold til likebehandling.

Innspillene har pekt på et behov for at lokale enheter skal kunne opprette websider for de geografiske domeneene, *ikke* at domeneene og deres navnepolitikk skal styres lokalt. Begge modellene tillater at en lokal enhet har *websider* for domenet. “Frihet under ansvar”-modellen forutsetter at de lokale enhetene ønsker å drive en registreringstjeneste og har ressurser til det. I tillegg må det opprettes en sentral

Figur 2: Valg av modell. Modeller med sentralisert navnepolitikk er skravert

administrasjon som kan drive kontroll av de lokale enhetene. Denne modellen kan være kostbar for små steder, som må opprette en egen registreringstjeneste selv om de bare har behov for en webportal. Valg av en slik løsning forutsetter at det finnes klare behov som bare kan dekkes gjennom denne modellen.

Post- og teletilsynet og NORID anbefaler:

Modell 1 (enhetlig) for forvaltningen av de geografiske navnene under .no-domenet blir videreført. Behovet for å knytte webportaler til domenet dekkes ved at lokale enheter som representerer et område kan registrere det reserverte domenet `www` under det geografiske domenet. Deretter kan websider knyttes til adressen `www.geografisknavn.no`. Det betyr at for eksempel en lokal enhet som representerer Oslo får registrere `www.oslo.no`. Enheten kan enkelt knytte en webportal til domenet og opprette epostadresser under domenet, f. eks. `webmaster@www.oslo.no`.

Hvis en epostadresse skal knyttes direkte til det geografiske domenet som NORID administrerer, må derimot NORID sentralt registrere opplysninger om eposttjenere for hvert enkelt domene og oppdatere informasjonen videre. Dette ligger utenfor den oppgaven NORID har i dag og vil kreve økte ressurser, som til syvende og sist må betales av de som søker om domenenavn. PT og NORID mener det er en uheldig løsning at søkerne skal betale for at den lokale enheten skal ha epostadresser direkte tilknyttet det geografiske domenet. I tillegg anser PT og

NORID det for naturlig at ansatte i den lokale enheten har kontaktadresse under enhetens egne domenenavn, det vil si at en ansatt i Oslo kommune har epostadresse `per.hansen@oslo.kommune.no`, ikke `per.hansen@oslo.no`. Det vil derfor ikke knyttes epostadresser direkte til de geografiske domeneene.

Post- og teletilsynet og NORID anbefaler:

- De geografiske navnene beholdes i det geografiske navnetreet
- Navnetreet administreres av NORID, som behandler søknader om registrering av underdomener (f.eks. `hansen-as.oslo.no`)
- Navnepolitikken for .no-domenet skal fortsatt gjelde for det geografiske navnetreet (5 domener per organisasjon under geografiske domener de har tilknytning til)
- Kommuner og fylkeskommuner får registrere underdomenet `www` under de geografiske navnene og kan sette opp webportal på denne adressen (f.eks. `www.oslo.no`)
- Epostadresser knyttes ikke til geografiske domener

PT og NORID har gjennom den foreslåtte justeringen av dagens modell lagt vekt på å støtte opp om de behovene som er kommet frem, samtidig som likebehandling fortsatt blir prioritert og det geografiske navnetreet blir opprettholdt.

5.2 Praktiske problemstillinger

I tillegg til valget av modell er det en del praktiske problemstillinger som må avklares. Mest sentralt er spørsmålet om *hvilke enheter* som kan sies å representere det geografiske området. Andre problemområder er geografiske navn med nasjonale tegn (*æ ø å*) i navnet, geografiske områder med samiske navn, geografiske områder med flere ord i navnet, og geografiske områder med samme navn. Disse problemstillingene er aktuelle for alle modellene. De stedene der problemstillingen blir påvirket av valget av modell, har vi tatt utgangspunkt i den modellen vi anbefaler.

5.2.1 Hvem skal kunne søke?

Hvis et reservert navn skal deles ut, enten det er selve det geografiske domenet eller det reserverte underdomenet `www`, må det finnes retningslinjer for hvem som kan søke om dette navnet. Det er viktig at søker kan sies å representere det aktuelle området som hel-

het. Både offentlige interesser, næringslivet, turistkontor og private aktører kan være aktuelle. Den lokale enheten må ideelt sett favne alle interessegrupper i området. PT og NORID mener at de offentlige etatene har en bredest forankring på stedet og dermed er de mest naturlige arvtakerne.

Post- og teletilsynet og NORID anbefaler:

Underdomeneene `www.fylke.no` skal bare tillates registrert av fylkeskommunene og `www.kommune.no` bare av kommunene. For å sikre at den lokale enheten har et bredt nok virkeområde, foreslår vi at `www`-domenet til eventuelle tettsteder eller byer bare kan registreres av den kommunen som stedet er en del av.

5.2.2 Status for geografiske navn

PT og NORID foreslår at navnene beholder sin status som reservert også etter at de er registrert av den lokale enheten. Videre at enheten bare *administrerer* navnene på vegne av det geografiske området, og at det dermed ikke blir tillatt å overføre navnet til en annen.

5.2.3 Geografiske områder med nasjonale tegn i navnet

Bokstavene *æ, ø og å* og andre tegn kan i dag av tekniske årsaker ikke brukes i domenenavn. Dermed må geografiske områder med slike tegn i navnet foreløpig registreres i translitterert (omskrevet) form. For at de translittererte navnene skal oppfattes så naturlige som mulig lokalt, åpner PT og NORID for at lokale enheter, spesielt kommuner, kan komme med innspill gjennom høringen til hvilken translitterering som er naturlig for de enkelte navnene. Hvis vi ikke får spesifikke forslag, vil den vanlige standarden for translitterering (*æ = a, ø = o og å = a*) bli brukt når navnene legges inn i det geografiske navnetreet. De navnene som allerede er registrert, vil ikke få endret sin translitterering. Når det blir mulig å registrere domenenavn med nasjonale tegn, vil dette innføres i det geografiske navnetreet.

5.2.4 Geografiske områder med samiske navn

Der en kommune eller et fylke også har et samisk navn, vil dette legges inn i det geografiske navnetreet. Tilhørende kommuner og fylkeskommuner får mulighet til å registrere underdomenet `www` under disse. De samiske navnene er utarbeidet i samråd med Samisk språkråd, se vedlegg A. Translitterering av navnene følger i utgangspunktet av standard translitterering, men PT og NORID åpner for at

lokale enheter, spesielt kommunene, kan foreslå en mer naturlig translitterering. Vanlig standard vil bli brukt hvis vi ikke får spesifikke forslag. I likhet med andre navn med nasjonale tegn vil domenenavnene med nasjonale tegn vil bli innført så snart det er teknisk mulig å registrere disse.

5.2.5 Geografiske områder med flere ord i navnet

Der navnet på det geografiske området består av flere ord, kan dette løses ved at ordene registreres i sammentrekning (evjeoghornnes.no) eller atskilt med bindestrek (evje-og-hornnes.no). PT og NORID åpner for at lokale enheter, spesielt kommunene, kan foreslå hvilken sammensetning som er mest naturlig. Vi vil velge bindestrek som standard løsning hvis vi ikke får spesifikke forslag. De navnene som allerede er en del av det geografiske navnetreet vil ikke få endret sin form.

5.2.6 Geografiske områder med samme navn

Det finnes både kommuner og distrikter med samme navn. Navnekollisjon kan løses på flere måter.

- Et alternativ er å legge inn disse navnene med stedsnavn.fylke.no (eller eventuelt stedsnavn-fylke.no) i det geografiske navnetreet, og la lokale enheter få registrere underdomenet www under dette. Denne løsningen lar for eksempel Nes kommune i Akershus registrere www.nes.akershus.no, mens Nes i Buskerud registrerer www.nes.buskerud.no.

- Et annet alternativ er at stedsnavn.no legges inn i det geografiske navnetreet, men at lokale enheter med samme navn må inngå en samarbeidsavtale for at de sammen skal kunne søke om www.stedsnavn.no. Et eksempel på hvordan dette kan virke er at Nes kommune i Akershus og Nes kommune i Buskerud inngikk en avtale om å registrere www.nes.no. Fra denne adressen kan de så velge om de vil lage lenker til respektive underportaler for de to kommunene eller om de ønsker en felles presentasjon. Ulempen med denne løsningen er at den ikke gir lokale bedrifter muligheten til å signalisere hvilket område de tilhører. Eksempelvis sier domenenavnet hansen-as.nes.no ikke noe om hvorvidt Hansen AS holder til i Akershus eller i Buskerud. Hvis to enheter skal samarbeide, innebærer det også at begge partene må involveres før domenenavnet kan registreres.

Post- og teletilsynet og NORID anbefaler:

Siden ulike aktører kan ha ulike ønsker om tempo og ressursbruk, anbefaler PT og NORID det første alternativet (stedsnavn.fylke.no) der det forekommer navnekollisjon. Denne løsningen har i tillegg den fordel at den ikke sperrer for at forvaltningen av stedsnavnene kan overtas fullstendig av de lokale enhetene hvis dette blir aktuelt på et senere tidspunkt.

Den løsningen som blir valgt må være felles for alle disse områdene. Vi ber derfor spesielt om at de berørte stedene gir en tilbakemelding på hvorvidt den løsningen vi anbefaler er den beste.

6. Forslag til regler for registrering av geografiske navn

6.1 Innledning

Med utgangspunkt i den anbefalte modellen, har PT og NORID utarbeidet et forslag til retningslinjer for geografiske navn. I forslaget er det også tatt hensyn til de praktiske problemstillingene vi har beskrevet.

6.2 Det geografiske navnetreet

- De geografiske navnene, jf. vedlegg A, er reservert for bruk i det geografiske navnetreet. Det geografiske navnetreet administreres av NORID i henhold til navnepolitikken for .no, se

<http://www.norid.no>. Søkere kan søke om inntil 5 domenenavn under hvert geografisk domene de har tilknytning til.

- I påvente av tekniske løsninger for språklige særtegn, innlemmes geografiske områdenavn med slike tegn i det geografiske navnetreet i translitterert form. Alminnelig standard for translitterering vil i utgangspunktet bli brukt ved registreringen av navnet, dvs. $\ae = a$, $\emptyset = o$, $\aa = a$, aksenter faller bort etc.
- Geografiske områdenavn som består av flere ord vil i utgangspunktet bli registrert i det geografiske navnetreet med enkeltordene atskilt med bindestrek.

- For kommuner med samme navn vil domenenavn på formen kommunenavn.fylke.no innlemmes i det geografiske navnetreet. Dette gjelder *Våler* (Østfold og Hedmark), *Os* (Hedmark og Hordaland), *Nes* (Akershus og Buskerud), *Sande* (Møre og Romsdal og Vestfold), *Herøy* (Møre og Romsdal og Nordland) og *Bø* (Telemark og Nordland)

6.3 Registrering av det reserverte domenet “www” under det geografiske navnetreet

6.3.1 Krav til søker

Det reserverte underdomenet www kan registreres under et geografisk domene av en lokal enhet som representerer området.

- Underdomenet www.fylke.no kan bare registreres av den aktuelle fylkeskommunen.
- Underdomenet www.kommune.no kan bare registreres av den aktuelle kommunen.
- Underdomenet www til eventuelle tettsteder eller byer kan bare registreres av den kommunen som stedet ligger i.

6.3.2 Øvrige vilkår

Søker må oppfylle de kravene navnepolitikken for .no-domenet setter til registrering av navn under det geografiske navnetreet. Det reserverte domenenavnet beholder sin status som forbudt eller reservert også etter at det er registrert av en lokal enhet. Navnene kan derfor ikke overføres til en annen part.

7. Tilbakemeldinger

Det inviteres til å komme med kommentarer til alle sider ved valg av modell og forslaget for øvrig. Alle organisasjoner og enkeltpersoner kan delta i høringen. Kommuner, fylkeskommuner og noen andre berørte parter er spesifikt bedt om å bidra. Vi ber spesielt om kommentarer til de forutsetningene forslaget bygger på og til de prioriteringene og hensynene vi har lagt til grunn.

Vi ønsker også kommentarer til følgende spørsmål:

7.1. Valg av modell

1. Er det et ønske om at de geografiske domenenene er åpne slik at organisasjoner som ønsker å signalisere tilknytning til området kan registrere underdomener?
2. Er det et ønske om at en lokal enhet selv kan styre forvaltningen av det geografiske domenet *i tillegg* til muligheten til å få en website? (Spesifiser om dette ønsket gjelder administrasjon, navnepolitikken eller begge deler.)
3. Er hensynet til lokalt selvstyre høyere prioritert enn likebehandling? Jo mer frihet en lokal enhet får til å sette navnepolitikken for et domene, jo mindre blir graden av likebehandling og felles klageordninger. Hva er viktigst?
4. Hvis en lokal enhet fritt får velge navnepolitikken for et geografisk domene, kan dette føre til at enheten selv benytter domenet, men ikke åpner

for at andre kan registrere seg under det. Hva bør prioriteres, lokalt selvstyre av geografiske domener eller at domenenene er tilgjengelige for alle som har tilhørighet til området?

5. Bør enkelte basiskrav gjelde for alle de geografiske domenenene uavhengig av forvaltningsmodell, for eksempel krav om at domenenene skal være åpne for registrering av underdomener, tekniske krav etc.? I så fall, hvilke krav?
6. Er det et ønske om at en lokal enhet får disponere det reserverte underdomenet www for et geografisk domene?

7.2 Praktiske problemstillinger

1. Hvem skal kunne søke om status som lokale enhet som skal representere stedet? Offentlige etater, næringsliv, private, turistkontor, andre? Hvilke krav skal stilles til søker?
2. Hvordan skal valg av enhet skje?
3. Spørsmål spesielt til kommunene:
 - a) Passer den foreslåtte translittereringen (omskrivningen) av stedsnavn i kommunen?
 - b) Passer den foreslåtte bruken av bindestrek for stedsnavn som består av flere ord?
 - c) Hvordan bør tilfeller der flere områder har samme navn løses?

7.3 Innsending av kommentarer

Dette høringsnotatet er utarbeidet av PT og NORID i fellesskap og godkjent av Samferdselsdepartementet. Av praktiske årsaker ber vi om at alle bidrag til høringen oversendes via NORID. Kommentarer må være NORID i hende senest **10. januar 2002**. Hvis innsender representerer en organisasjon, ber vi om at dette klargjøres.

For å lette publiseringsarbeidet ber NORID om at tilbakemeldinger helst sendes som elektronisk dokument til georetningslinjer@norid.no

Foretrukket format er ren tekst, enten Latin1 eller ASCII tegnsett. Bidrag som blir oversendt elektronisk blir publisert automatisk.

NB! Denne epostadressen er kun ment for høringsbidrag. Spørsmål om dagens navnepolitikk skal sendes til info@norid.no

De som ikke har tilgang til elektronisk post kan sende bidrag på papir eller diskett til:

NORID
c/o UNINETT FAS AS
7465 Trondheim

Merk konvolutten *Georetningslinjer*.

Bidrag vil bli publisert fortløpende på NORIDs web-sider.

Hvis bidrag ønskes helt eller delvis unntatt offentlighet etter offentlighetslovens regler, må dette begrunnes. Bidraget må da sendes pr. papirpost. Opplysningene som ikke ønskes offentliggjort må markeres på en tydelig måte.

Ordforklaringer

Domenenavn eller domener

Alle datamaskiner som er koblet til Internett har en egen *IP-adresse*, som består av tall. For å slippe å huske alle tallene, brukes et *domenenavnsystem* (DNS) der IP-adressen kobles til et unikt *domenenavn*.

Et domenenavn (ofte bare kalt domene) er vanligvis på formen *firmanavn.no*. Domenenavn kan blant annet brukes i webadresser: <http://www.firmanavn.no> og i epostadresser: fornavn.etternavn@firmanavn.no.

Navneledd og navnetrær

Et domenenavn er bygd opp av *navneledd* med punktum mellom. Hvert ledd utgjør en gren i en trestruktur, som kalles *navnetreet*.

Under roten av navnetreet ligger toppnivådomenene (.no, .org, .com osv.). Et norsk firma vil ofte ha domenenavnet *firmanavn.no*. Under dette kan firmaet skille ut underdomener, for eksempel *avdeling.firmanavn.no*.

Det geografiske navnetreet

NORID har opprettet domenenavn for alle fylker og tettsteder med mer enn 5.000 innbyggere. For eksempel er *vossevangen.no* domenet til tettstedet Vossevangen. Samlingen med slike geografiske domener kalles *det geografiske navnetreet*.

Under *vossevangen.no* kan det registreres underdomener på samme måte som i toppnivådomenet .no. Domenenavnet *firmanavn.vossevangen.no* vil altså ligge i det geografiske navnetreet.